

Kommenteret høringsnotat

27. august 2024
VPPA

Høring over forslag til lov om anlæg af en formidlingsbygning m.v. på fortidsmindet Nyborg Slot

Kulturministeriet sendte den 28. juni 2024 udkast til forslag til lov om anlæg af en formidlingsbygning m.v. på fortidsmindet Nyborg Slot i høring. Lovforslaget har til formål at tilvejebringe hjemmelsgrundlaget for gennemførelsen af et anlægsprojekt ved, på og omkring fortidsmindet Nyborg Slot på Slotsholmen i Nyborg.

Høringsfristen var den 23. august 2024. Kulturministeriet har modtaget 7 hørings-svar til lovforslaget.

Kulturministeriet har nedenfor udarbejdet et resumé over de modtagne hørings-svar. Bemærkninger, der ikke vedrører selve lovforslaget er ikke taget med i resu-méet. Kulturministeriets bemærkninger er sat ind i slutningen af hvert afsnit.

Der henvises i øvrigt til høringssvarene. Det bemærkes herudover, at der fra nogle høringsparter er modtaget forslag til, hvordan anlægsprojektet kan laves om. Disse er ikke omtalt i dette notat.

Sideløbende med høringen har Slots- og Kulturstyrelsen gennemført en høring over miljøkonsekvensrapport om anlægsprojektet. Bemærkninger til denne høring, som vedrører rapporten, vil blive behandlet i Slots- og Kulturstyrelsens høringsnotat. Der er foretaget mindre justeringer i lovforslagets almindelige bemærkninger, så de er tilpasset efter høring.

Derudover er der foretaget lovtekniske justeringer, ligesom ikrafttrædelsesdatoen for lovforslaget er justeret til 1. januar 2025.

Generelle bemærkninger

Rigsrevisionen og Foreningen af Rådgivende Ingeniører havde ikke bemærkninger til lovforslaget.

Arkitekturoprøret, Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Foreningen for Nyborgs Forskønnelse, Havehistorisk Selskab samt Kultur & Arv finder det generelt problematisk, at der skal anlægges nye bygninger på det fredede fortidsminde Nyborg Slot.

Specifikke bemærkninger

1. Lovforslagets baggrund

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Foreningen for Nyborgs Forskønnelse samt Kultur & Arv bemærker, at projektets historik ikke er beskrevet fyldestgø-

rende i bemærkningerne til lovforslaget. Konkret savner foreningerne en beskrivelse af forløbet, hvor bl.a. ovennævnte foreninger fik medhold i deres klage over Slots- og Kulturstyrelsens dispensation til at gennemføre projektet på fortidsmindet Nyborg Slot. Her afgjorde et flertal i Miljø- og Fødevareklagenævnet den 17. december 2020, at Slots- og Kulturstyrelsens dispensation skulle ændres til et afslag. Begrundelsen var, at der ikke forelå særlige tilfælde, hvormed der kunne gøres undtagelse for museumslovens forbud mod at ændre i tilstanden af fortidsminder.

Kulturministeriets bemærkninger

Kulturministeriet vil beskrive forløbet på baggrund af ovenstående bemærkninger i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2. Høringsperioden

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Foreningen for Nyborg Forskønnelse, Havehistorisk Selskab samt Kultur & Arv finder det problematisk, at høringsperioden strækker sig over sommeren. Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Foreningen for Nyborg Forskønnelse samt Kultur & Arv mener herudover, at der er tale om en meget kort høringsperiode.

Kulturministeriets bemærkninger

Ifølge Justitsministeriets "Vejledning om lov kvalitet" af november 2023 vil en høringsfrist på fire uger under normale omstændigheder være passende. Høringsperioden for dette lovforslag varede otte uger. Kulturministeriet har herudover taget højde for Folketingets Præsidium's henstilling fra 2018 om, at høringer over lovforslag tidligst udløber 10 dage efter skoleferiens afslutning, hvis de løber over skolernes sommerferie.

3. Projektet

Arkitekturoprøret, Foreningen for Nyborgs Forskønnelse og Kultur & Arv mener, at der er tale om et ulovligt projekt, som tvinges igennem ved en anlægslov. I hørings svarene henvises der bl.a. til ovennævnte afgørelse Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvor projektet fik afslag på dispensation efter museumsloven til at gennemføre projektet.

Kulturministeriets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse baserer sig på de regler i museumsloven, der var gældende på tidspunktet for Slots- og Kulturstyrelsens dispensation. Reglerne om dispensation efter museumsloven blev ændret ved lov nr. 900 af 21. juni 2022. Ændringerne indebærer, at det i dag kan tillægges positiv vægt ved vurderingen af, om der foreligger et særligt tilfælde, som kan begrunde en dispensation, hvis forholdet sikrer og styrker formidling og tilgængelighed af fortidsmindet.

Kulturministeriet bemærker endvidere, det er sædvanligt at anvende anlægslove, når der skal gennemføres infrastruktur-projekter, og også i forhold til andre typer af projekter. Der henvises f.eks. til lov nr. 381 af 26. april 2017 om anlæg af et nyt Statens Historiske Museum og lov nr. 694 af 8. juni 2018 om projektering og anlæg af et vildsvinehegn langs den dansktyske landegrænse.

4. Fravigelse af anden lovgivning

Arkitekturoprøret, Foreningen for Nyborgs Forskønnelse samt Kultur & Arv kritiserer, at anlægsloven indeholder bestemmelser, som fraviger regler i anden lovgivning, herunder museumslovens bestemmelser om fortidsminder.

Kulturministeriets bemærkninger

Det er sædvanligt, at anlægslove indeholder fravigelser af anden lovgivning, så der ikke skal indhentes sædvanlige administrative godkendelser hos andre myndigheder. Anlægslove vil konkret udgøre det fornødne retlige grundlag for, at projektet kan gennemføres uden forudgående tilladelse, godkendelse eller dispensation. Baggrunden for at fravige visse bestemmelser i anden lovgivning er bl.a. at sikre gennemførelse af projektet som vedtaget af Folketinget og sikre fremdriften af gennemførelsen.

I lovforslagets § 3, stk. 1 og 2, står der, hvilke specifikke bestemmelser, der fraviges ved anlægsloven. Formålet er at skabe klarhed om forholdet mellem anlægsloven og de regler i bl.a. kultur-, natur-, miljø- og planlovgivningen, der stiller krav om tilladelser m.v., inden der foretages dispositioner på og omkring fortidsmindet Nyborg Slot. Bestemmelser, som ikke er fraveget, finder anvendelse på projektet.

Det fremgår herudover af forslaget til § 3, stk. 3, at hensynene bag bestemmelserne, der er nævnt i stk. 1 og 2, varetages af kulturministeren ved gennemførelse af projektet.

Samlet set indebærer lovens § 3, at anlægsloven både giver sikkerhed for, at der i projektet varetages de nødvendige hensyn til f.eks. kulturarv og miljø, og at projektet ikke standses eller bliver dyrere pga. den lange sagsbehandlingstid i forbindelse med klager.

5. Afskæring af klageadgang

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Foreningen for Nyborgs Forskønnelse og Kultur & Arv finder det problematisk, at der med lovforslagets § 4, stk. 1, afskæres klageadgang for kommunens afgørelser, som træffes i medfør af byggeloven, miljøbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven.

Foreningerne mener samtidig, at det er udtryk for magtfuldkommenhed hos kulturministeren, når der med § 4, stk. 2-4, overføres beføjelser fra andre myndigheder til ministeren.

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring bemærker herudover, at afskæring af klageadgangen afskærer organisationer som dem fra en omkostningseffektiv prøvelse af afgørelserne ved en uafhængig instans, ligesom Kulturministeriet fritages for en saglig og uafhængig vurdering af deres håndtering i spørgsmål om natur-, miljø og kulturarv.

Kulturministeriets bemærkninger

Det er sædvanlig praksis ved anlægslove, at der fastsættes regler om, at kommunalbestyrelsens afgørelser vedr. et projekt omfattet af loven ikke kan påklages til andre myndigheder, men i stedet til den pågældende minister. Det er ligeledes sædvanlig praksis ved anlægslove at fastsætte regler om, at den pågældende minister overtager en række beføjelser fra kommunen i forbindelse med håndteringen af klagerne.

6. Fredningsstatus for de nye anlæg

Kultur & Arv mener, at det bør skrives ind i lovtæksten, at anlæggets eventuelle nytilføjelser ikke pr. automatik omfattes af fredning.

Kulturministeriets bemærkninger

Anlægsloven har til formål at tilvejebringe hjemmel til selve anlægsprojektet på fortidsmindet Nyborg Slot, herunder fastsætte rammerne for anlægsarbejderne. Lovforslaget regulerer ikke, hvilken beskyttelse eller fredningsstatus de nye anlæg vil få efter bl.a. museumsloven og bygningsfredningsloven. Det vil i stedet følge af de gældende regler på området, som vil finde anvendelse efter projektets afslutning.

7. Domstolsprøvelse

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring foreslår at ændre lovforslagets § 6, stk. 2, hvorefter retten skal påse, at omkostninger ved sager om miljøforhold ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter. Foreningen ønsker, at bestemmelsen omformuleres til at have en forudsætning om fri proces for interesseorganisationer som deres i forhold til projektets afgørelser, medmindre afgørende økonomiske forhold hos sagsøgeren taler imod.

Kulturministeriets bemærkninger

Efter Århus-konventionens art. 9, stk. 2, skal enhver part under konventionen inden for rammerne af den nationale lovgivning sikre, at medlemmer af den berørte offentlighed, som har tilstrækkelig interesse, har adgang til ved en domstol og/eller et andet ved lov etableret uafhængigt og upartisk organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse, der er omfattet af bestemmelserne i konventionens art. 6. Denne forpligtelse, som ikke er gennemført i særskilte EU-regler, anses i relation til nærværende lovforslag for at være opfyldt ved dansk rets almindelige adgang til at anlægge et civilt søgsmål.

Kulturministeriet finder ikke anledning til at ændre lovforslagets § 6, stk. 2.

Bilag 1 - Oversigt over modtagne høringsvar

(Markeret med kursiv: Ingen bemærkninger)

Arkitekturoprøret

Foreningen af Rådgivende Ingeniører

Foreningen for Nyborgs Forskønnelse

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring

Havehistorisk Selskab

Kultur & Arv

Rigsrevisionen